

Resolutsioon on vastu võetud Euroopa tervist edendavate koolide II konverentsil Hollandis
Egmond aan Zee `s 27.09.2002

EGMONDI RESOLUTSIOON

Tervisedendus koolides:

Edu faktorid

Koolides tehtav tervisedendustöö suurendab noorte võimet tegutseda ning viia läbi positiivseid muutusi. Luuakse keskkond, kus noored koos õpetajate ning teiste osalistega võivad kogeda edu saavutustest. Noorte visioonide ja ideedega seotud õigused võimaldavad neil endil muuta oma elu ja elutingimusi.” (WHO, 1997)

1997. aastal Kreekas korraldatud Euroopa Tervist Edendavate Koolide (TEK) konverentsil leiti, et tervist edendav kool on investering haridusse, tervisesse ning demokraatiasse. Konverentsil esitati kümme printsiipi, mis määratlesid tervist edendavate koolide põhimõtete elluviimise. Tervist edendava kooli idee keskendub järgnevale:

- Tervishoiualased teadmised ja arusaamad
- Demokraatlikud tavad ja osalus
- Õigused
- Meeskonnatöö
- Tervisedendusalaõpetus- ja õppimismeetodid
- Tervisedendusprogramm
- Turvalise ja soodsa keskkonna loomine.

Euroopa riigid teevad jõupingutusi, et tutvustada, tugevdada ning toetada tervist edendava kooli ideed. Hetkel saame hinnata järgmist:

- Kui edukalt ning säästvalt tervist edendava kooli ideed on ellu viidud
- Kuidas tervise- ja haridussektor toetavad tervisedendusliku protsessi käivitamist koolides

Egmondi konverents kätkeb endas parimat tõendusmaterjali ning praktilisi soovitusi edukate tervisedenduslike kooliprogrammide loomiseks. Kõige paremad tulemused saadakse nendest programmidest, mis on loodud tervise- ja haridussektori vahelise koostöö tulemusena.

Egmondi resolutsioon koosneb seitsmest komponendist, millised jaotuvad kolme valdkonna vahel: tingimuste loomine, tegevuskava koostamine ja hindamine.

Tingimuste loomine

Olukorra analüüs

Oluline on analüüsida riiklikul tasandil tervist edendava koolide arengut ja hetkeseisu. Analüüs peaks hõlmama vajadusi ning võimalikke ressursse, olemasolevaid kogemusi ja andmekogumise meetodeid. Vastavat informatsiooni saab koguda järgnevalt:

- Noorte teadmiste, suhtumiste, oskuste, käitumise ning tervise olukorra hindamine
- Tervise- ja haridussektori panus tervisedendusse;
- Teiste ametkondade ja sektorite kaasamine
- Vajalikud finantsvahendid
- Teiste riikide olemasolev kogemus.

Resolutsioon on vastu võetud Euroopa tervist edendavate koolide II konverentsil Hollandis Egmond aan Zee `s 27.09.2002

Saadaval on mitmed hindamisvahendid ja -meetodid, sealhulgas kooliealiste laste tervisekäitumise uuring, Maailma Tervishoiuorganisatsiooni Tervis Kõigile (*WHO Health for All*) andmebaasid, ÜRO agentuurid (UNICEF; UNFPA, UNAIDS, UNDP jt.), valitsusvälised organisatsioonid, jne.

Meeskonnatöö

Euroopa riikide kogemus on näidanud, et tervist edendava kooli algatused toimivad efektiivseimalt koolidevahelise õige meeskonnatöö puhul, millesse on kaasatud õpilased ja õpetajad, kõik huvirühmad ning huvitatud osapooled. Riiklikul tasandil on kaks kõige mõjukamat partnerit tavaliselt Tervishoiu- (Eestis Sotsiaalministeerium) ja Haridusministeerium. Efektiivse meeskonnatöö näiteks on partnerid, kes lepivad kokku programmi juhtiva ametkonna suhtes (see võib olla erinev, sõltudes kohalikest oludest) ning selles, millist kasu saavad nad programmile tuua. Olulise tähtsusega on ressursside võrdne jaotamine koolide vahel.

Huvirühmade toetus

Tervist edendavate koolide tutvustamine ja omaksvõtmine on protsess. Tervist edendava kooli raamistik võimaldab koolis luua toimivaid ulatuslikke tervisedendus- ja haridusprogramme. Huvirühmad tervise, hariduse ja teistest sektoritest peaksid olema kaasatud tervist edendava kooli idee ning strateegia kujundamisprotsessi. Otsustajad peavad olema veendunud, et investeerimine tervist edendavate koolide programmi tasub ära.

Teoreetiline baas

Riikliku tervisedenduse idee rakendamiseks on vaja tugevat teoreetilist baasi. Viimane tähendab, et muutused ja areng on antud protsessi osad. Efektiivsed programmid põhinevad tervikliku koolitervise programmi loomisel, kus arvestatakse võrdselt tervisekasvatuse õppekava, turvalist ja tervislikku keskkonda ning soosivaid suhteid perekonna ja ühiskonnaga.

Programmi koostamine

Programmi sisu ja eesmärgid

Strateegia väljatöötamise tulemuseks peab olema pikaajalise riikliku eesmärgi seadmine ning koolitervise tegevuskava koostamine. Koolitervise riikliku tegevuskava põhiosadeks on:

- Tegevuste ning algatustega seotud informatsiooni vahetus
- Sidumine hariduse ja tervishoiu sektori praeguse riikliku poliitikaga (oskused, oskuste arendamine, efektiivsed koolid, turvalised koolid, tervishoiualased eesmärgid ning prioriteetide seadmine, osalus ja tegevuspõhine õpetamine ja õppimine).
- Toetus
- Kommunikatsioon
- Tervist edendavate koolide programmi kvaliteedi parandamise algatused

Kogemused on näidanud, et riikliku tervist edendava kooli programmi arenguperiood võib olla kolm kuni kaheksa aastat. Seetõttu on pikaajaline planeerimine vajalik jätkusuutliku tervist edendava kooli poliitika arendamiseks. Kaasaegsete planeerimismeetodite kasutamist soovitatakse programmi planeerimise, eesmärkide, tulemuste ning tegevusplaanide koostamiseks. Riiklik tegevuskava soovitatakse välja töötada kolme kuni viie aastase planeerimistsükli jooksul, kui eesmärgid ning soovitud tulemusi võib hinnata ning vajadusel uuesti määratleda.

Riiklik struktuur koos tervist edendavate koolide regionaalse/kohaliku struktuuriga on osutunud kõige efektiivsemaks. Viimane toetab koole, loob sünergia, võimaldab juhtimist ning koordineerimist ning aitab kaasa programmide uuendamisele ja juurutamisele. Tervishoiu- ja haridusministeeriumi vaheline toimiv koostöö on edu võti. Antud protsess võimaldab ressurside integreeritud kasutamist, ühist finants- ja poliitilist toetust ning mõlema sektori ametkondade rakendamist ühisettevõtmistes.

Õpetajate haridus ja professionaalne areng

Õpetajate haridus ja ametialane areng peaks sisalduma riiklikus tervist edendavate koolide tegevusprogrammis. Edukad tervist edendavad koolid on välja töötanud laiaulatuslikud haridusprogrammid õpetajatele ja tervishoiutöötajatele. Töötajate võimekuse suurendamine ja professionaalse arengu võimaluste pakkumine on osutunud efektiivseks strateegiaks tervist edendava kooli poliitikas.

Hindamine

Hindamine ja monitooring on tervist edendavate koolide riikliku tegevusprogrammi olulised osad. Hindamine, mis kaasneb teoorial baseeruvate programmidega ja tõestab efektiivsust, mõjutab jätkusuutliku koolitervise poliitika arengut. Põhjalik hindamine, mis hõlmab nii protsessi kui tulemusi, aitab kaasa tegevusplaanide kujunemisele riiklikult rakendatavateks programmideks.